



Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (пети състав)

30 март 2023 година*

„Преюдициално запитване — Сближаване на законодателствата — Застраховка „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства — Директива 2009/103/ЕО — Член 3 — Задължение за застраховане на превозните средства — Член 18 — Право на пряк иск — Обхват — Определяне на размера на обезщетението — Хипотетични разходи — Възможност за обуславяне на плащането на обезщетението от определени условия — Продажба на превозното средство“

По дело C-618/21

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie (Варшавски столичен районен съд, Полша) с акт от 30 август 2021 г., постъпил в Съда на 30 септември 2021 г., в рамките на производство по дело

AR

срещу

PK S.A.,

CR,

и

BF

срещу

SI S.A.,

и

ZN

срещу

MB S.A.,

* Език на производството: полски.

и

NK sp. z o.o. s.k.

срещу

PK S.A.,

и

KP

срещу

SI S.A.,

и

RD sp. z o.o.

срещу

EZ S.A.,

СЪДЪТ (пети състав),

състоящ се от: E. Regan, председател на състава, D. Gratsias (докладчик), M. Ilešič, I. Jarukaitis и Z. Csehi, съдии,

генерален адвокат: J. Richard de la Tour,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

- за AR, от R. Lewandowski, radca prawny,
- за KP, от L. Nawrocki, radca prawny,
- за RD sp. z o.o., от G. Stasiak, radca prawny,
- за SI S.A., от M. Nycz, radca prawny,
- за полското правителство, от B. Majczyna, в качеството на представител,
- за чешкото правителство, от M. Smolek и J. Vlácil, в качеството на представители,

- за германското правителство, от J. Möller, P. Busche и M. Hellmann, в качеството на представители,
- за Европейската комисия, от U. Małecka, B. Sasinowska и H. Tserepa-Lacombe, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 15 декември 2022 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 18 от Директива 2009/103/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 година относно застраховката „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства и за контрол върху задължението за сключване на такава застраховка (ОВ, L 263, 2009 г., стр. 11), във връзка с член 3 от тази директива.
- 2 Преюдициалното запитване е отправено в рамките на шест спора, съответно между AR, от една страна, и PK S.A. и CR, от друга страна, между BF и SI S.A., между ZN и MB S.A., между NK sp. z o.o. s.k. и PK S.A., между KP и SI, както и между RD sp. z o.o. и EZ S.A., между собственици на моторни превозни средства и застрахователните предприятия, които са застраховали гражданската отговорност на лицата, отговорни за повредите, причинени на тези превозни средства, във връзка с искането за обезщетение на вредите, претърпени поради това повреждане.

Правна уредба

Правото на Съюза

- 3 Съображение 30 от Директива 2009/103 гласи:

„Правото да се позовава на застрахователния договор и той да се противопостави директно на застрахователното предприятие е от голямо значение за защитата на пострадалите при произшествия с моторни превозни средства. С цел улесняване ефикасното и бързо уреждане на претенциите и с цел да се избегнат, доколкото е възможно, скъпите съдебни производства, за всички пострадали при произшествия с моторни превозни средства следва да бъде предвидено право на пряк иск срещу застрахователното предприятие, осигуряващо покритие за гражданска отговорност на отговорното лице“.
- 4 Член 3 от тази директива е озаглавен „Задължение за застраховане на превозни средства“ и гласи:

„Всяка държава членка, при спазване на член 5, предприема всички подходящи мерки с цел застраховането на гражданската отговорност при използването на превозни средства, които обичайно се намират на нейна територия.

Покритите вреди и условията на застраховката се определят в рамките на мерките, посочени в първа алинея.

[...]

Застраховката, посочена в първа алинея, покрива задължително както имуществени вреди, така и телесни увреждания“.

5 Съгласно член 5 от посочената директива всяка държава членка може да предвиди дерогация от разпоредбите на член 3 от същата директива по отношение на определени физически или юридически лица, публични или частни, или определени типове превозни средства, или определени превозни средства със специален номер.

6 Член 9 от същата директива е озаглавен „Минимални суми“ и предвижда в параграф 1:

„Без да се засягат всякакви по-високи гаранции, които държавите членки могат да предвиждат, всяка държава членка изисква застраховката, посочена в член 3, да бъде задължителна най-малко по отношение на следните минимални суми:

а) в случай на телесно увреждане — минимална застрахователна сума 1 000 000 [евро] за пострадал или 5 000 000 [евро] за събитие, независимо от броя на пострадалите;

б) в случай на имуществени вреди — 1 000 000 [евро] за застрахователно събитие, независимо от броя на пострадалите.

[...]“.

7 Член 18 от Директива 2009/103 е озаглавен „Право на пряк иск“ и гласи:

„Държавите членки гарантират, че лицата, увредени от произшествие, причинено от превозно средство, покрито от застраховката, посочена в член 3, има[т] право на пряк иск срещу застрахователното предприятие, застраховало гражданската отговорност на отговорното лице“.

Полското право

8 Член 363, параграф 1 от ustawa — Kodeks cywilny (Закон — Граждански кодекс) от 23 април 1964 г. (Dz. U., 1964 г., № 16, позиция 93), в редакцията му, приложима към спора в главното производство (наричан по-нататък „Гражданският кодекс“), гласи:

„Поправянето на вредата се извършва по избор на увреденото лице чрез възстановяване на предишното положение или чрез заплащане на подходяща парична сума. Ако обаче възстановяването на предишното положение е невъзможно или би довело до прекомерни затруднения или разходи за задължената страна, увреденото лице може да иска само парична престация“.

9 Член 822, параграфи 1 и 4 от Гражданския кодекс предвиждат:

„1. С договора за застраховка „Гражданска отговорност“ застрахователят се задължава да изплати определено в договора обезщетение за вреди, причинени на трети лица, спрямо които отговорност за вредите носи застрахованият или застрахованият.“

[...]

4. Имащият право на обезщетение във връзка със събитие, обхванато от договора за застраховка „Гражданска отговорност“, може да предяви претенция пряко към застрахователя“.

Споровете в главните производства и преюдициалните въпроси

- 10 Шест дела са висящи пред запитващата юрисдикция Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie (Варшавски столичен районен съд, Полша). По пет от тези спорове ищци са съответно BF, ZN, NK, KP и RD, като всеки от тях претендира обезщетение за вредите, претърпени поради повреждането на превозното му средство в резултат на пътнотранспортно произшествие. По шестия спор AR иска обезщетение за вредите, причинени на превозното му средство в резултат на падането на гаражна врата.
- 11 Ищците в главните производства оценяват вредите си въз основа на разходите за ремонт, съответстващи на прогнозната пазарна стойност на оригиналните резервни части и работната сила, необходими за ремонта на повреденото превозно средство. Доколкото ремонтът на съответните превозни средства все още не е извършен, запитващата юрисдикция квалифицира тези разходи за ремонт като „хипотетични“ (ненаправени). От своя страна ответниците в главните производства, а именно застрахователните предприятия, които са застраховали гражданската отговорност на лицата, задължени да обезщетят ищците в главните производства, твърдят, че това обезщетение не може да надвишава размера на действително понесената вреда, изчислен съгласно метод, наречен „диференциращ“. Съгласно този метод тази сума трябва да съответства на разликата между стойността, която би имало повреденото превозно средство, ако произшествието не беше настъпило, и актуалната стойност на това превозно средство в неговото повредено състояние. Според тези застрахователни предприятия разходите за ремонт могат да бъдат взети предвид само ако се докаже, че те действително са били направени.
- 12 Запитващата юрисдикция посочва, че съгласно националното право обезщетението на вредите има за цел на увреденото лице да се изплати сума, съответстваща на разликата между стойността на повреденото имущество и стойността, която то би имало, ако не беше настъпила вредата, като същевременно не позволява на тази страна да се обогати.
- 13 Тя уточнява, че съгласно полската съдебна практика обезщетението, което следва да се изплати на собственика на повредено превозно средство, трябва да се изчисли въз основа на хипотетичните разходи за ремонт на това превозно средство, независимо от това дали собственикът му действително го е ремонтирал, или има намерение да го ремонтира. Обезщетение, при което се вземат предвид такива хипотетични разходи за ремонт, които значително надхвърлят размера на претърпяната вреда, определен въз основа на диференциращия метод, щяло да бъде предоставено дори на увредените лица, които вече са продали повреденото си превозно средство и които следователно не биха използвали това обезщетение, за да го ремонтират. Според запитващата юрисдикция тази практика била довела до неоснователното обогатяване на тези лица в ущърб на всички останали притежатели на полици, които са принудени от застрахователните предприятия да поемат разходите, произтичащи от тези прекомерни обезщетения, като им начисляват все по-високи застрахователни премии.

- 14 Според запитващата юрисдикция тази съдебна практика, която би могла да бъде критикувана, тъй като позволява на увредената страна да се обогати в някои случаи, може да се обоснове със специалната защита на пострадалите от пътнотранспортни произшествия, която произтича от правото на Съюза. Поради това тя счита, че е необходимо да се изясни обхватът на правата на увреденото лице, които произтичат от предвиденото в член 18 от Директива 2009/103 право на пряк иск срещу застрахователното предприятие.
- 15 По-специално запитващата юрисдикция иска да се установи обхватът на последното право, като се има предвид, че съгласно полското право искът, предявен срещу отговорното лице, по избор на увреденото лице може да има за предмет или изплащането на парично обезщетение, или ремонт на повреденото превозно средство, а именно престация в натура, докато член 822, параграф 1 от Гражданския кодекс предвижда, че застрахователно предприятие може да дължи само парична престация.
- 16 Поради това запитващата юрисдикция иска да установи дали правото на Съюза не допуска разпоредби от националното право, които лишават увреденото лице, което желае да предяви пряк иск срещу застрахователното предприятие, от един от предвидените в националното право способности за поправяне на вредите. От своя страна тя е склонна да приеме, че правото на Съюза трябва да се тълкува в смисъл, че следва да се даде утвърдителен отговор на този въпрос.
- 17 Тя обаче си задава и въпроса за предмета на пряк иск на увреденото лице срещу застрахователя, с който това лице иска поправяне на превозното му средство. Всъщност би било възможно или да не се приложи правилото, произтичащо от член 822, параграф 1 от Гражданския кодекс, съгласно което престацията на застрахователя може да има само паричен характер, и по този начин да се позволи на увреденото лице да иска от застрахователя да поеме ремонта на повреденото му превозно средство, или да се признае на увреденото лице правото да иска от застрахователя, вместо да поеме ремонта, да изплати необходимите за тази цел парични средства.
- 18 Запитващата юрисдикция е склонна да предпочете втората възможност. Тя обаче иска да се установи и дали правото на Съюза не допуска прилагането на норми на вътрешното право, които позволяват плащането на увреденото лице на паричните средства, необходими за ремонта на превозното му средство, да бъде обвързано с условия, целящи да попречат на това лице да използва тези средства за цели, различни от посочения ремонт, и да се ползва от положение, при което имуществото му би се увеличило вследствие на произшествието. Освен това запитващата юрисдикция има съмнения дали правото да се изисква от застрахователя да заплати паричните средства, необходими за ремонта на повредено превозно средство, трябва да бъде признато и на собственика на такова превозно средство, който вече го е продал, поради което за него е фактически невъзможно да го ремонтира.
- 19 Накрая, запитващата юрисдикция счита, че отговорите на преюдициалните въпроси са релевантни и за разрешаването на спора, по който AR е ищецът в главното производство, въпреки че вредата, причинена на превозно средство в резултат на падането на гаражна врата, не попада в приложното поле на Директива 2009/103. Всъщност тя счита, че с оглед на „принципа на равенство пред закона“ е разумно към такъв спор да се приложат същите принципи като тези, приложими към другите спорове в главните производства.

20 При тези обстоятелства Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie (Варшавски столичен районен съд) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

- « 1) [Т]рябва ли член 18 във връзка с член 3 от [Директива 2009/103] да се тълкува в смисъл, че му противоречи национална правна уредба, съгласно която увреденото лице, предявяващо пряк иск за поправяне на вредата на своето превозно средство, причинена при използването на моторни превозни средства, срещу застрахователното предприятие, застраховало гражданската отговорност на отговорното за произшествието лице, може да получи от застрахователното предприятие единствено обезщетение в размер на действителната и настояща загуба в неговото имущество, тоест разликата между [стойността на] превозното средство в състоянието преди произшествието и [стойността на] повреденото превозно средство, плюс вече направените обосновани действителни разходи за ремонт на превозното средство и другите вече направени обосновани действителни разходи в резултат на произшествието, а ако поиска поправяне на вредата пряко от отговорното лице може да претендира от него по свой избор, вместо обезщетение, възстановяване на превозното средство в състоянието преди повреждането (ремонтиране лично от отговорното лице или от сервиз за негова сметка)?
- 2) [П]ри утвърдителен отговор на горния въпрос — трябва ли член 18 във връзка с член 3 от [Директива 2009/103] да се тълкува в смисъл, че му противоречи национална правна уредба, съгласно която увреденото лице, предявяващо пряк иск за поправяне на вредата на своето превозно средство, причинена при използването на моторни превозни средства, срещу застрахователното предприятие, застраховало гражданската отговорност на отговорното за произшествието лице, може да получи от застрахователното предприятие, вместо обезщетение в размер на действителната и настояща загуба в неговото имущество, тоест разликата между [стойността на] превозното средство в състоянието преди произшествието и [стойността на] повреденото превозно средство, плюс вече направените обосновани действителни разходи за ремонт на превозното средство и другите вече направени обосновани действителни разходи в резултат на произшествието, само сума, съставляваща равностойността на разходите за възстановяване на превозното средство в състоянието преди повреждането, а ако поиска поправяне на вредата пряко от отговорното лице може да претендира от него по свой избор, вместо обезщетение, възстановяване на превозното средство в състоянието преди повреждането (а не само предоставяне на средства за тази цел)?
- 3) [П]ри утвърдителен отговор на въпрос [1] и отрицателен отговор на въпрос [2] — трябва ли член 18 във връзка с член 3 от [Директива 2009/103] да се тълкува в смисъл, че му противоречи национална правна уредба, съгласно която застрахователното предприятие, към което собственикът на автомобил, повреден при използването на моторни превозни средства, се е обърнал за заплащане на хипотетични разходи, които не е направил, но би трябвало да направи, ако реши да възстанови превозното средство в състоянието преди произшествието, може:

- а) да постави това плащане в зависимост от удостоверяването от увреденото лице, че действително възнамерява да ремонтира превозното средство по конкретен начин при конкретен механик на конкретна цена за части и услуги, и да предостави средствата за този ремонт пряко на механика (или на продавача на частите, необходими за ремонта) при условие средствата да се върнат, ако целта, за която са били изплатени, не е била постигната, или в противен случай,
- б) да постави това плащане в зависимост от поемане на задължение от потребителя да докаже в уговорен срок, че е използвал изплатените средства за ремонт на автомобила, или да ги върне на застрахователното предприятие, или в противен случай,
- в) след изплащането на средствата с посочване на целта на плащането (начина на използването им) и изтичането на необходимото време, в което увреденото лице може да извърши ремонт на автомобила, да поиска от него да докаже, че средствата са изразходвани за ремонт, или да ги върне,

така че да се отстрани възможността увреденото лице да се обогати вследствие на увреждането?

- 4) [П]ри утвърдителен отговор на въпрос [1] и отрицателен отговор на въпрос [2] — трябва ли член 18 във връзка с член 3 от [Директива 2009/103] да се тълкува в смисъл, че му противоречи национална правна уредба, съгласно която увреденото лице, което вече не е собственик на повредения автомобил, тъй като го е продало и за това е получило парична сума, поради което вече не може да ремонтира превозното средство, не може да иска от застрахователното предприятие, застраховало гражданската отговорност на отговорното за произшествието лице, да заплати разходите за ремонта, който би бил необходим, за да се възстанови повреденото превозно[...] средство в състоянието преди повреждането, а претенцията му се свежда до искане от застрахователно предприятие на обезщетение в размер на действителната и настояща загуба в неговото имущество, тоест разликата между стойността на превозното средство в състоянието преди произшествието и получената сума от продажбата му, плюс вече направените обосновани действителни разходи за ремонт на превозното средство и другите вече направени обосновани действителни разходи в резултат на произшествието?“.

По допустимостта на преюдициалното запитване

- 21 В становището си, представено на Съда, RD твърди, че преюдициалното запитване е недопустимо, тъй като преюдициалните въпроси всъщност целят да поставят под въпрос предвидените в полското право ред и условия за уреждане на застрахователните събития, настъпили при използването на моторни превозни средства, въз основа на застраховката „Гражданска отговорност“. От своя страна полското правителство отбелязва, че исковете, които са в основата на споровете по главните производства, имат за цел не възстановяване на превозните средства на жалбоподателите в главните производства, а изплащане на същите на парично обезщетение, така че първите два въпроса трябвало да се считат за хипотетични и следователно за недопустими.
- 22 В това отношение от практиката на Съда несъмнено следва, че при сегашното състояние на правото на Съюза държавите членки по принцип остават свободни да определят в рамките на режима на гражданска отговорност подлежащите на поправяне вреди, причинени от моторни превозни средства, обхвата на обезщетението за тези вреди и лицата, които имат

- право на такова обезщетение (решение от 20 май 2021 г., К. S. (Разходи за изтегляне на катастрофирало превозно средство), C-707/19, EU:C:2021:405, т. 25 и цитираната съдебна практика).
- 23 В случая обаче преюдициалните въпроси не се отнасят до посочените в предходната точка области. Всъщност с въпросите си запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 18 от Директива 2009/103 трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска правна уредба на държава членка, която предвижда определени условия за упражняването от лицата, които са претърпели вреди вследствие на пътнотранспортно произшествие, на признатото им в този член право на пряк иск срещу застрахователя на отговорното за тази вреда лице.
- 24 Освен това доводът на полското правителство, че исковете, които са в основата на споровете в главните производства, имат за цел не възстановяването на съответните повредени превозни средства, а изплащането на парично обезщетение, не е достатъчен, за да се докаже, че първите два въпроса на запитващата юрисдикция са хипотетични.
- 25 Всъщност от указанията на тази юрисдикция, обобщени в точки 13—17 от настоящото решение, е видно, че тя е напълно наясно, че исковете, които са в основата на споровете в главните производства, имат за цел изплащането на парично обезщетение. Тя обаче иска да се установи по-специално дали член 18 от Директива 2009/103 трябва да се тълкува в смисъл, че когато правната уредба на държава членка предвижда, че увреденото лице може да изисква от отговорното за вредата лице, по избор, изплащане на парично обезщетение или възстановяване на повреденото превозно средство, това лице може, като упражнява правото си на пряк иск срещу застрахователя, застраховал гражданската отговорност на отговорното лице, да поиска от този застраховател парично обезщетение, изчислено не въз основа на така наречения „диференциращ“ метод, а въз основа на разходите, необходими за възстановяването на посоченото превозно средство.
- 26 От това следва, че въпросите на запитващата юрисдикция се отнасят до тълкуването на правото на Съюза и нямат хипотетичен характер.
- 27 Следва обаче да се констатира, че съгласно указанията на запитващата юрисдикция спорът в главното производство между, от една страна, AR и от друга страна, РК и CR се отнася до поправянето на вредите, причинени на превозно средство в резултат на падането на гаражна врата.
- 28 Директива 2009/103 цели да гарантира защита на лицата, пострадали при причинени от моторни превозни средства произшествия, която цел винаги и все по-настойчиво е преследвана от законодателя на Съюза (вж. в този смисъл решение от 20 май 2021 г., К. S. (Разходи за изтегляне на катастрофирало превозно средство), C-707/19, EU:C:2021:405, т. 27 и цитираната съдебна практика).
- 29 Очевидно е обаче, че гражданската отговорност на лицето, което стопанисва гараж, възникнала в резултат на падането на гаражната врата върху моторно превозно средство, произтича не от вреда, причинена от съответното превозно средство, а от вреда, причинена на това превозно средство в резултат на падането на елемент от сграда. От това следва, както признава самата запитваща юрисдикция, че фактите в основата на спора в главното производство между, от една страна, AR и от друга страна, РК и CR не попадат в приложното поле на Директива 2009/103.

- 30 Запитващата юрисдикция обаче посочва, че с оглед на „принципа на равенство пред закона“ ѝ изглежда уместно да приложи към посочения спор същите правила като приложимите към останалите спорове в главните производства. Доколкото тя само предвижда по този начин последиците, които могат да произтекат от настоящото решение по силата на признат в полското право принцип, достатъчно е да се припомни, че в рамките на производството по член 267 ДФЕС Съдът няма компетентност да тълкува националното право, нито да прилага правните норми към конкретно положение, тъй като тази задача е поверена изключително на запитващата юрисдикция (вж. в този смисъл определения от 3 септември 2020 г., *Vikingo Fővállalkozó*, C-610/19, EU:C:2020:673, т. 68 и цитираната съдебна практика, както и от 9 януари 2023 г., *A.T.S.* 2003, C-289/22, EU:C:2023:26, т. 29). Следователно тези съображения не са достатъчни, за да се установи наличието на връзка между предмета на първия спор и исканото тълкуване на правото на Съюза.
- 31 Ето защо с оглед на всички изложени по-горе съображения следва да се констатира, че преюдициалното запитване е допустимо, освен в частта относно спора между, от една страна, AR и от друга страна, PK и CR, по отношение на който то е недопустимо.

По преюдициалните въпроси

- 32 С въпросите си, които следва да се разгледат заедно, запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 18 от Директива 2009/103 във връзка с член 3 от тази директива трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, която в случай на пряк иск на лицето, за чието превозно средство е настъпило застрахователно събитие вследствие на пътнотранспортно произшествие, срещу застрахователя на отговорното за това лице предвижда като единствен начин за получаване на обезщетение от този застраховател изплащането на парично обезщетение, и евентуално какви задължения произтичат от тези разпоредби по отношение на начина на изчисляване на това обезщетение, както и на условията за изплащането му.
- 33 Член 3 от Директива 2009/103 предвижда задължение за всяка държава членка, при спазване на дерогациите, които те могат да предвидят по силата на член 5 от тази директива, да предприеме всички подходящи мерки с цел застраховането на гражданската отговорност при използването на превозни средства, които обичайно се намират на нейна територия.
- 34 В това отношение в самото начало следва да се отбележи, че при липсата на указания в обратен смисъл от страна на запитващата юрисдикция петте спора в главните производства, за които преюдициалното запитване е прието за допустимо, не се отнасят за лица или превозни средства, за които Република Полша е използвала възможността за дерогация, предоставена от посочения член 5.
- 35 Що се отнася до закрепеното в член 18 от Директива 2009/103 право на пряк иск на увредените лица срещу застрахователя, следва да се констатира, че тази разпоредба допуска националното право да предвижда, че този начин за получаване на обезщетение може да се състои само в парични обезщетения.
- 36 Всъщност следва да се отбележи, че от съображение 30 от тази директива е видно, че това право се състои в това да се позволи на увреденото лице да се позове на застрахователния договор и да го противопостави директно на застрахователното предприятие. От това

следва, че такъв иск може да има за предмет само предоставянето от застрахователя на отговорното лице директно на увреденото лице на престацията, която този застраховател би бил длъжен да предостави на застрахованото лице в рамките на застрахователния договор.

- 37 По този начин, когато престацията на застрахователя, така както е определена в застрахователния договор, има изключително паричен характер, член 18 от посочената директива допуска предявеният от увреденото лице срещу застрахователя пряк иск задължително да има за предмет изплащането на парично обезщетение.
- 38 В това отношение, както по същество отбелязва генералният адвокат в точка 52 от заключението си, фактът, че по-специално член 9 от Директива 2009/103 определя задължителното минимално застрахователно покритие под формата на минимални суми на обезщетението, потвърждава подобно тълкуване.
- 39 По настоящото дело такъв е случаят с преките иски, предявени в главните производства на основание член 18 от тази директива, тъй като, както е видно от предоставената на Съда информация, член 822, параграф 1 от Гражданския кодекс предвижда, че престациите на застрахователя могат да бъдат само парични.
- 40 В този контекст въпросите на запитващата юрисдикция се отнасят и до начина на изчисляване на такова парично обезщетение, както и до условията за изплащането му, и по-специално относно възможността плащането на такова обезщетение от застрахователя да зависи от спазването на условия, които имат за цел да гарантират, че увреденото лице действително ще използва обезщетението за ремонта на превозното си средство, което би изключило възможността това обезщетение да съответства на разходите за възстановяване на повреденото превозно средство, когато това лице е продало това превозно средство в същото състояние.
- 41 В това отношение е уместно да се отбележи, че националните съдилища имат основание да следят за това защитата на гарантираните от правния ред на Европейския съюз права да не води до неоснователно обогатяване на оправомощените лица (решения от 25 март 2021 г., Българска народна банка, C-501/18, EU:C:2021:249, т. 125, и от 21 март 2023 г., Mercedes Benz Group (Отговорност на производителите на превозни средства, снабдени с измервателно-коригиращи устройства), C-100/21, EU:C:2023:229, т. 94).
- 42 Като се има предвид това, следва да се припомни също, че задължението за покриване от застраховката „Гражданска отговорност“ на вредите, причинени от моторни превозни средства на трети лица, се различава от обхвата на обезщетяването на последните на основание на гражданската отговорност на застрахованото лице. Всъщност, докато първото се определя и гарантира от правната уредба на Съюза, второто по същество е уредено от националното право (решение от 20 май 2021 г., К. S. (Разходи за изтегляне на катастрофирало превозно средство), C-707/19, EU:C:2021:405, т. 23 и цитираната съдебна практика).
- 43 Така правната уредба на Съюза не цели да хармонизира режима на гражданска отговорност в държавите членки, и последните са свободни да определят режима на гражданска отговорност, приложим към произшествията при използването на превозни средства (решение от 20 май 2021 г., К. S. (Разходи за изтегляне на катастрофирало превозно средство), C-707/19, EU:C:2021:405, т. 24 и цитираната съдебна практика).

- 44 Следователно, както беше припомнено в точка 22 от настоящото решение, при сегашното състояние на правото на Съюза държавите членки по принцип остават свободни да определят в рамките на режима на гражданска отговорност подлежащите на поправка вреди, причинени от моторни превозни средства, обхвата на обезщетението за тези вреди и лицата, които имат право на такова обезщетение.
- 45 Държавите членки трябва все пак да упражняват своята компетентност в тази област при спазване на правото на Съюза и разпоредбите на националното право, които уреждат обезщетяването при произшествия при използването на превозни средства, не могат да лишат правната уредба на Съюза от нейното полезно действие, по-специално като изключат служебно или ограничат непропорционално правото на пострадалото лице да получи обезщетение на основание на задължителната застраховка „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства (вж. в този смисъл решенията от 20 май 2021 г., К. S. (Разходи за изтегляне на катастрофирало превозно средство), C-707/19, EU:C:2021:405, т. 26 и цитираната съдебна практика, както и от 10 юни 2021 г., Van Ameyde España, C-923/19, EU:C:2021:475, т. 44 и цитираната съдебна практика).
- 46 В това отношение следва да се отбележи, че доколкото, като упражнява правото си на пряк иск срещу застрахователя на гражданската отговорност на отговорното за вредите лице, увреденото лице изисква да му бъде предоставена предвидената в застрахователния договор престация на застрахователя, изпълнението на тази престация може да бъде обвързано само с условията, изрично предвидени в този договор.
- 47 Следователно, както подчертава генералният адвокат в точка 62 от заключението си, за да не се накърни полезното действие на правото на пряк иск, предвидено в член 18 от Директива 2009/103, изложените в точка 40 от настоящото решение условия не могат да доведат до изключване или ограничаване на задължението на застрахователя, произтичащо от член 3 от тази директива, да покрие пълния размер на обезщетението, което отговорното за вредата лице трябва да предостави на увреденото лице за претърпените от него вреди.
- 48 С оглед на всички изложени по-горе съображения на поставените въпроси следва да се отговори, че член 18 от Директива 2009/103 във връзка с член 3 от тази директива трябва да се тълкува в смисъл, че:
- допуска национална правна уредба, която в случай на пряк иск на лицето, за чието превозно средство е настъпило застрахователно събитие вследствие на пътнотранспортно произшествие, срещу застрахователя на отговорното за това лице, предвижда като единствен начин за получаване на обезщетение от този застраховател изплащането на парично обезщетение,
 - не допуска начин на изчисляване на това обезщетение, както и условия за изплащането му, доколкото в рамките на предявен на основание член 18 пряк иск те биха довели до изключване или ограничаване на задължението на застрахователя, произтичащо от посочения член 3, да покрие пълния размер на обезщетението, което отговорното за вредата лице трябва да предостави на увреденото лице за претърпените от него вреди.

По съдебните разноски

- 49 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (пети състав) реши:

Член 18 от Директива 2009/103/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 година относно застраховката „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства и за контрол върху задължението за сключване на такава застраховка, във връзка с член 3 от тази директива,

трябва да се тълкува в смисъл, че:

- **допуска национална правна уредба, която в случай на пряк иск на лицето, за чието превозно средство е настъпило застрахователно събитие вследствие на пътнотранспортно произшествие, срещу застрахователя на отговорното за това лице предвижда като единствен начин за получаване на обезщетение от този застраховател изплащането на парично обезщетение,**
- **не допуска начин на изчисляване на това обезщетение, както и условия за изплащането му, доколкото в рамките на предявен на основание член 18 пряк иск те биха довели до изключване или ограничаване на задължението на застрахователя, произтичащо от посочения член 3, да покрие пълния размер на обезщетението, което отговорното за вредата лице трябва да предостави на увреденото лице за претърпените от него вреди.**

Подписи